

THE LIGHT OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series VI Lecture #12

HEAVEN AND EARTH

A GUIDE TO THE ESSENCE OF JUDAISM
AS EXPRESSED IN OUR PRAYERS

H *HAKORAS HATOV* - GRATITUDE

E EXODUS - *YETZIAS MITZRAIM*

A *AVOS* - PATRIARCHS

V VISIONARIES - *NEVIYIM*

E *ERETZ YISRAEL* - THE LAND OF ISRAEL

N NATURE - *NIFLA'OS HABOREI*

E ETERNAL LIFE - *NITZCHIUS*

A ABSOLUTE EXISTENCE

R REDEMPTION - *GEULAH*

T TORAH (Part One)

H HEAVEN AND HELL

I. Torah: The Blue Print of Creation

A.

(1) תניא: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן: תורה, ותשובה, וגן עדן, וגיהנם, וכסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח. תורה – דכתיב ד' קנני ראשית דרכו. . . פסחים נד.

It was taught in a Braiisa: Seven things were created before the world was created, and these are they: The Torah, repentance, the Garden of Eden, Gehennom, the Throne of Glory, the Temple, and the name of the Messiah. The Torah, for it is written (Proverbs 8:22), “The L-rd made me [i.e. the Torah] as the beginning of His way. **Pesachim 54a**

(2) ואנה היתה התורה כתובה, באש שחורה על אש לבנה, מדרש תהלים (בובר) מזמור צ

And how was the Torah written [in the period before the creation of the world]? With black fire (energy) on white fire. **Midrash Tehilim 90**

B.

(1) רבי הושעיה רבה פתח (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום וגו' . . . אמון אומן התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו לדעת היאך הוא עושה חדרים היאך הוא עושה פשפושין כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם והתורה אמרה בראשית ברא א-להים ואין ראשית אלא תורה היאך מה דאת אמר (משלי ח) ד' קנני ראשית דרכו. בראשית רבה א:א

Rabbi Hoshaiiah Rabbah began his *derasha* (exposition) with the following verse (Proverbs 8:30), “And then I (the Torah) was raised (*amon*) by Him; and I was daily His delight, rejoicing always before Him.” The word *amon* (raised) can also be read as *uman* (artisan). The Torah says: “I was the artisan’s tool of the Holy One, blessed be He. The normal custom amongst men is that a king doesn’t build a palace on his own, rather, he uses the service of an artisan. And neither does the artisan build it on his own. Rather, he employs blueprints which guide him in building the various rooms and alcoves. Similarly, the Holy One, blessed be He, examined the Torah and created the world. The Torah states (Genesis 1:1), “*Beraishis* (through that which is *raishis* - that which came into being first) G-d created . . .”. The word “*beraishis*” is referring to Torah, as it is stated (Proverbs 8:22), “The L-rd created me (the Torah) at the beginning of His way, the first of His acts of old.” **Medrash Beraishis Rabbah 1:1**

(2) זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא, בגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא, אסתכל בה באורייתא וברא עלמא, ובאורייתא אתברי עלמא, כמה דאוקמוה דכתיב (משלי ח:ל) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן. וכי אורייתא אומנא הוה, אין, למלכא דבעי למעבד פלטרין, אי לא שוי לגביה אומנא לא יכיל למעבד פלטרין, כיון דפלטרין אתעבידו, לא סליק שמא אלא דמלכא, אלין פלטרין דעבד מלכא, מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה. כך קודשא בריך הוא בעי למברי עלמא, אסתכל באומנא, ואף על גב דאומנא עבד פלטרין, לא סליק שמא אלא דמלכא, אלין פלטרין דעבד מלכא, ודאי מלכא בנה פלטרין, אורייתא צווחת ואהיה אצלו אמון, בי ברא קודשא בריך הוא עלמא. דעד לא אתברי עלמא, אקדימת אורייתא תרין אלפא שנין לעלמא, וכד בעא קודשא בריך הוא למברי עלמא, הוה מסתכל בה באורייתא בכל מלה ומלה, ועבד לקבלה אומנותא דעלמא, בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין באורייתא אינון, ועל דא קודשא בריך הוא הוה מסתכל בה וברא עלמא. לאו דאורייתא ברא עלמא, אלא קודשא בריך הוא באסתכלותא דאורייתא ברא עלמא. . . השתא כל מאן דאסתכל בה באורייתא ואשתדל בה, כביכול הוא מקיים כל עלמא, קודשא בריך הוא אסתכל

באורייתא וברא עלמא, בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא, אשתכח דעובדא וקיומא דכל עלמא אורייתא איהי, בגין כך זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא, דהא איהו מקיים עלמא. . . . זהר חלק א' קסא

Worthy are all those that involve themselves in Torah study, for when the Holy One, blessed be He, created the world, He scrutinized the Torah and created the world. [Thus,] through the Torah was the world created, as the Sages expounded the verse (Proverbs 8:30), “And then I (the Torah) was raised (*amon*) by Him” The word *amon* (raised) can also be read as *uman* (artisan). Is the Torah an artisan? Yes! Just like a king who builds palaces cannot do so without employing an artisan, but, yet, when it is built, the king takes credit for it. The people refer to it as the palace that the king built. What the king did was to invest his ideas into the palace. Similarly, the Holy One, blessed be He, desired to build the world and He looked to the artisan. Even though the artisan built the palaces, the king takes credit for them and the people refer to the palace as the palace that the king built [and say,] “The king certainly built the palaces.” The Torah, [similarly] cries out and says, “I was His artisan”, [with me did] the Holy One, blessed be He, built the world. The Torah preceded the creation of the world by two thousand years. When the Holy One, blessed be He, wanted to create the world, He scrutinized the Torah, word by word, and correspondingly designed the world, for all the words and actions of all of the worlds are contained within the Torah. This is what is meant by the statement that He examined the Torah and created the world. It isn't that the Torah created the world but rather that the Holy One, blessed by He, by examining the Torah, created the world. . . . Now, anyone who scrutinizes the Torah and puts in the effort [to study it] is considered as if he sustains the entire world. [Just as] the Holy One, blessed be He, scrutinized the Torah and created the world, [so too when] a human scrutinizes the Torah, he sustains the world. Thus, the creation and preservation of the world is through the Torah. It is for this reason that a person who puts effort into Torah study sustains the world. . . . **Zohar vol. I p. 161**

C.

כל הנאמר בנבואה ממעשה מרכבה ומעשה בראשית והמקובל בהם לחכמים תולדות עם ארבע הכתות שבתחתונים כח המחצבים וכח צמח האדמה ונפש התנועה והנפש המדברת, בכלם נאמר למשה רבינו בריאתם וכחותם ומהותם ומעשיהם ואפיסת הנפסדים מהם, והכל נכתב בתורה בפירוש או ברמז וכבר אמרו רבותינו חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכלם נמסרו למשה חוץ מאחד שנאמר ותחסרהו מעט מא-להים. . . . ואפשר שיהיה השער הזה בידיעת הבורא יתב' שלא נמסר לנברא. . . . וכל הנמסר למשה רבינו בשערי הבינה הכל נכתב בתורה בפירוש או שרמוזה בתיבות או בגימטריאות או בצורת האותיות הכתובות כהלכתן או המשתנות בצורה כגון הלפופות והעקומות וזולתן או בקוצי האותיות ובכתריהם. הקדמה לפירוש הרמב"ן על התורה

All that is contained in the Prophetic works regarding *Maaseh Merkavah* (the Divine Chariot in the Book of Ezekiel) and *Maaseh Beraishis* (the secrets of Creation) and that which is accepted to be true by the sages: that which is produced by the four groups in the lower world, i.e. mineral, plant, the animal soul, and human soul, their potential, their essence, their actions and the negation of those things that harm them, were all taught to Moshe Rabbainu and were all written in the Torah, either expressly or subtly. Our Sages have already stated (Rosh Hashanah 21b) that fifty gates of understanding were created in the world and all of them were given over to Moshe with the exception of only one, as it is stated (Psalms 8:6), “For you have made him a little lower than G-d.” . . . It is possible that this [fiftieth] gate is referring to the knowledge of the blessed Creator, which was not given over to any created being. . . . All the knowledge that is contained within these gates of wisdom that was given to Moshe Rabbainu was written in the

Torah expressly or through hints through words or *gematrias* or through the form of the letters, both those written normally or abnormally, or through the protrusions or crowns on the letters.
Preface to the commentary of the Ramban to the Torah

D.

והכלל כי כל מה שהיה והיה ויהיה עד עולם הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל ולא הכללים בלבד אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל כל אדם בפרט וכל מה שאירע לו מיום הולדו עד סופו וכל גלגוליו וכל פרטי פרטיו וכן של כל בהמה וחיה וכל בעל חי שבעולם וכל עשב וצומח ודומם וכל פרטיהם פרטי פרטיהם בכל מין ומין ואישי המינים, ומה שיאירע להם ושרשם וכן כל מה שכתוב באבות ומשה וישראל כלם הן בכל דור ודור שכולם מתגלגלים ניצוצותיהם בכל דור ודור כידוע, וכן כל מעשיהם מאדם הראשון עד סוף התורה הוא בכל דור ודור כידוע למבין, וכן הוא בכל אדם ואדם לבר. באור הגר"א לספרא דצניעותא פרק ה'

It is a fundamental principle that all that is, was, and will be for eternity, is included in the Torah from *Beraishis* until *L'Ainei Kol Yisrael*. Not just the general pattern, but even the particulars of every specie and every individual person, every event from the day he was born until the day he dies, all of his reincarnations and all his particulars. This equally applies to every domesticated and wild animal and any living creature in the world and every grass and form of vegetation. Similarly, all that is written regarding the Patriarchs and Moshe and [Klal] Yisrael is all repeated throughout every generation, for the sparks of their spirituality are incarnated in every generation. Similarly, every act which is recorded from the time of Adam until the end of the Torah is actually recurring in every generation, as an astute person knows. It also occurs to every single person as well. **The Gaon's Commentary to Sifra D'Tzniusa, Chapter 5**

II. When Every Word Counts

A.

עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראש יתברא א-להים וכל התורה כן מלבד צירופיהן וגימטריותיהן של שמות וכבר כתב רבינו שלמה בפירושו בתלמוד ענין השם הגדול של ע"ב באיזה ענין הוא בשלשה פסוקי' ויסע ויבא ויט ומפני זה ספר תורה שטעה בו באות אחת במלא או בחסר פסול. כי זה הענין יחייב אותנו לפסול ס"ת שיחסר בו ו' אחד ממלות "אותם" שבאו מהם ל"ט מלאים בתורה או שיכתוב הו' באחד משאר החסרי' וכן כיוצא בזה אע"פ שאינו מעלה ולא מוריד כפי העולה במחשבה וזה הענין שהביאו גדולי המקרא למנות כל מלא וכל חסר וכל התורה והמקרא ולחבר ספרים במסורת עד עזרא הסופר הנביא שנשתדל בזה כמו שדרשו מפסוק ויקראו בספר בתורת הא-להים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא. ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין הזה שהזכרנו היה שהיתה הכתיבה רצופה בלי הפסק תיבות והי' אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות ותקרא על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה ונתנה למשה רבינו על דרך קריאת המצות ונמסר לו על פה קריאתה בשמות. וכן יכתבו השם הגדול שהזכרתי כולו רצוף ויתחלק לתיבות של שלש שלש אותיות ולחלוקי' אחרים רבים כפי השמוש לבעלי הקבלה: הרמב"ן, הקדמה לפירושו על התורה

In addition, we have a Kabbalistic tradition that the entire Torah is made up of the Names of the Holy One, blessed be He, for the words can be divided in a certain way into [Divine] names. For example, the [first] verse of [the Torah], *Beraishis* can be divided into other words such as *berash isbara elo-him*. Similarly, the entire Torah can be so divided, besides the combinations

and the *gematrias* (numerical equivalents) of the names. Rabbainu Shlomo (Rashi) has already written, in his commentary to the Talmud (Sukkah 45a), about the great name of the seventy two [combinations of letters] and how they were arrived at using the three verses (Exodus 14:19,20,21), *Vayisa, Vayavo, and Vayait*. For this reason, a Sefer Torah in which someone made a mistake with even one letter, adding [a *vov*] or diminishing [a *vov*] is invalid. For the above consideration requires us to invalidate a Sefer Torah which is missing a *vov* from the word, “*osam*”, in which the *vov* appears on thirty nine occasions, or when it is added, [inappropriately] on the other occasions when it is supposed to be missing, and in all similar situations. Even though such a change would seem to be immaterial. This is what prompted the great experts of Scripture to count every instance when the vowels of a word should be completely spelled out (*malei*) and when they should be deleted (*chaseir*) and to scrupulously count the words of the entire Torah and the rest of Scripture and to compose works on the Masoretic text which date back to Ezra, the Scribe, who put great effort [on verifying the correct text] . . . It seems that the Torah which was originally written in a form of black fire on white fire was written in such a manner: Continuous writing without breaks for the words. In such a form, it is possible to read the Torah as Divine names or read it in the manner that we do, [as a guide] to Torah and Mitzvos. It was given to Moshe Rabbainu in the form of Torah and Mitzvos and its reading in the form of Divine names was transmitted to him orally. In such a manner, the great Name [of seventy two three letter Names] can be written without a break and can be divided into words consisting of three letters or to other subdivisions, in accordance with the usage of the Kabbalists. **Introduction to the commentary of Ramban to Beraishis**

B.

(1) וַיְהִי | כְּכֹלֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תִּמָּם: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וּשְׂמָתֶם אֹתוֹ מִצֵּד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־לְהִיכֶם וְהָיָה־שָׁם בְּךָ לְעֵד: דְּבָרִים לֵאכֹד־כּו

And it came to pass, when Moses had finished writing the words of this Torah in a book (ספר), until they were completed, That Moses commanded the Levites, who carried the ark of the covenant of the L-rd, saying, Take this book of the Torah, and put it in the side of the ark of the covenant of the L-rd your G-d, that it may be there for a witness for you. **Deuteronomy 31:24-26**

(2) א"ר יוחנן משום רבי בנאה: תורה - מגילה מגילה ניתנה, שנא': (תהלים מ') אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי ר"ש בן לקיש אומר: תורה - חתומה ניתנה, שנאמר: (דברים ל"א) לקוח את ספר התורה הזאת. ואידך נמי הכתיב לקוח ההוא לבתר דאידיבק. גיטין ס.

R. Yohanan said in the name of R. Bana'ah: The Torah was transmitted in separate scrolls, as it says (Psalms 40:8), “Then said I, Lo I am come, in the roll (megilah) of the book it is written of me.” R. Shimon b. Lakish said: The Torah was transmitted entirely, as it says (Deuteronomy 31:26), “Take this book of the Torah.” What does the other make of this verse ‘Take etc.’? — This refers to the time after it had been joined together. **Gitin 60a**

(3) רבנן אמרי כיון שידע משה שהיה לו למות באותו היום מה עשה, א"ר ינאי כתב י"ג תורות י"ב לי"ב שבטים ואחת הניח בארון שאם יבקש לזייף דבר שיהיו מוצאים אותה שבארון. דברים רבה פרשה ט:ט

The Rabbis said the following: Since Mosheh knew that he was about to die on that day, what did he do? R. Yanai said that he wrote thirteen Torah scrolls. He gave twelve to the different tribes and he put one in the Aron so that if anyone would ever contemplate changing anything in the Torah, they would be able to take the scroll out of the Aron and compare it. **Medrash Devorim Rabbah 9:9**

(4) כל התורה, כתבה משה רבינו, קודם שימות, בכתב ידו, ונתן ספר לכל שבט ושבט, וספר אחד נתנהו בארון לעד, שנאמר (דברים לא, כו) לקוח את ספר התורה הזו ושמתם אותו וגו'. רמב"ם הקדמה למשנה תורה

Moshe Rabbainu personally wrote over the entire Torah before he died and gave a *sefer* to each one of the tribes. One *sefer* he put into the Aron as a witness . . . **Rambam, preface to Mishnah Torah**

C.

(1) אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות במועד, ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר עזרא (עזרה). מועד קטן יה:

Seforim, tephilin, and mezuzos may not be written during *Chol HaMoed* (the intermediate days of the *Yom Tov*) nor may a single letter be corrected, even in the scroll of Ezra (or *Azarah* - the Temple courtyard). **Moed Katan 18b**

(2) אפילו בספר עזרא - ספר תורה של עזרא, ואני שמעתי עזרה בה', ופירושו: ספר מוגה היה בעזרה, שממנו היו מגיהים כל ספרי גולה. רש"י מועד קטן יה:

Even in the scroll of Ezra: The Sefer Torah of Ezra. I heard from my teachers that the word is *Azarah* with a "hei". It means that there was an accurate *Sefer Torah* in the Temple courtyard which was used to correct all of the *seforim* of the Diaspora. **Rashi, Moed Katan 18b**

(3) אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: מגיהי ספרים שבירושלים, היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. כתובות קו.

Rabbah b. Bar Chana said in the name of R. Yochanan: Those who corrected the *seforim* in Jerusalem received their fees from the Temple funds. **Kesubos 106a**

(4) "מגיהי ספרים" - של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה משום אל תשכן באהלך עולה וראו בית דין שהיו מתעצלין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לכך. רש"י שם

Those who corrected seforim: This is referring to the *seforim* which are owned by individual persons because it is forbidden to retain an uncorrected *sefer* in one's possession . . . The courts saw that people were negligent in the matter and they made the funds of the Temple available for that purpose. **Rashi ibid.**

(5) אינהו בקיאי בחסירות ויתרות, אנן לא בקיאינן. קדושין ל.

They (the previous Torah scholars of Eretz Yisrael) were thoroughly versed in the defective and full readings, but we are not. **Kiddushin 30a**

(6) לא־יבא פְּצוּעֵ־דִפְּהָ (דָּפָא) וְכִרּוֹת שְׁפָכָה בְּקֶהֱל ד': דברים כג:ב

He who is wounded in the testicles, or has his male member cut off, shall not enter into the congregation of the L-rd. **Deuteronomy 23:2**

D.

וְעִשִּׂיתָ מְנֵרֶת זָהָב טָהוֹר מְקֻשָּׁה תִיעֶשֶׂה הַמְּנֹרָה (שמות כה:לא) ראיתי ספרים שבדקום חכמי טבריה ונשבעו חמשה עשר מזקניהם, ששלש פעמים הסתכלו כל מלה וכל נקודה, וכל מלא וכל חסר והנה כתיב יו"ד במלת תיעשה. ולא מצאתי ככה בספרי ספרד וצרפת ומעבר לים. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק כה פסוק לא

And you shall make a lampstand of pure gold; of hammered workmanship shall the lampstand be made (Shemos 25:31) I have seen *seforim* that were checked by the scholars of Tiberias, that fifteen of their elders swore that they carefully looked through each and every word and vowel three times, including every *malei* and *chasser*. Behold [in those *seforim*] the word תיעשה was written with a *yud*. I have not found this to be so in the *seforim* in Spain, France, and England [literally across the sea]. **R. Avraham ibn Ezra in his commentary to Shemos 25:31**

E.

והיסוד השמיני הוא תורה מן השמים. והוא, שנאמין שכל התורה הזו הנמצאת בידינו היום הזו היא התורה שניתנה למשה, ושהיא כולה מפי הגבורה. . . . פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י

The eighth fundamental principle is that the Torah is from Heaven, i.e. we should maintain the truth that the entire Torah that we possess today is the very Torah that was given to Moshe, and that it was authored in its entirety by the Omnipotent (Hashem). . . . **Rambam, Introduction to his commentary to the tenth chapter of Sanhedrin**

III. The Torah Codes

A.

ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה: וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה: ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער: ותהר עוד ותלד בן ותקרא את שמו אונן: ותסף עוד ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו: ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר: ויהי ער בכור יהודה רע בעיני י-הוה וימתהו י-הוה: ויאמר יהודה לאונן

בא אל אשת אחיך ויבם אתה והקם זרע לאחיך: וידע אונן כי לא לו יהיה ה' רע והיה אם בא אל

אשת אחיו ושח' ת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו: וירע ב' ע יני י-הוה אשר עשה וימת גם את' ר:

ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה ג ית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר' פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה: וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויעל על גזי צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה: ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עלה תמנתה לגז צאנו: ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה: ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה: ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי: ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך: ויאמר מה הערבון אשר אתן לך

ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בִּידֶךָ ויתן לה ויבא אליה ותהר לו: ותקם ותלך ותסר צעיפה

מעליה ותלבש בְּגָדֵי אֲלֻמְנוֹתָהּ: וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הַעֲרֹבוֹן מיד האשה ולא מצאה: וישאל את אנשי מקמה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה: וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה: ויאמר יהודה תקח לה פֶּן נהיה לבוז הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה: ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף: הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת

והפֹתִי לים והמטה האלה: ויכר יהוֹדָה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לַשֵּׁשׁ לה בני ולא יסף

עוד לדעתה: וַיְהִי בַעַת לְדַתָּהּ וְהִנֵּה תְאוּמִים בְּבִטְנָהּ: ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדָת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה: ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ: ואחר יצא אחיו אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח: בראשית לח

B.

ויאמר י-הוה אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה: דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: ויתן י-הוה את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני

עבדי פרעה ובעיני העם: ויאמר משה כה אמר י-הוה כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים: ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה: והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף: ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה י-הוה בין מצרים ובין ישראל: וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא מעם פרעה בחרי אף: ויאמר י-הוה אל מֹשֶׁה לא ישמע אליכם פרעה למען רַבּוֹת מִוִּפְתֵי

בְּאַרְץ מִצְרַיִם: ומשה ואהרן עֲשׂוּ אֵת כָּל הַמִּפְתִּים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פְרֹעֶה ויחזק י-הוה את לב פרעה ולא

שלח את בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ויאמר י-הוה אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: החדש לַזֶּה לַכֶּם רֵאשִׁים חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לַכֶּם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שֶׁה לְבֵית אִבְתָּה לְבֵית: ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על השה: שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו: והיה לכם למשמרת עד אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קֹהֶל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֹבִים: ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם: ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלהו: אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו: ולא תותירו ממנו עד בקר והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו: וככה תאכלו אֲתוֹ מֵתֵנִיכֶם חֲגָרִים נְעֻלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בִּידְכֶם וְאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ

בַּחֲפֹזֶן פֶּסַח הוּא לְד': ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד

בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני י-הוה: והִלַּחְתִּי הַדָּם לַכֶּם לְאֵת עַל הַבְּתִים אֲשֶׁר אַתֶּם שֹׂם וְרֵאִיתִי אֵת הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא יִהְיֶה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכְתִּי בְּאַרְץ מִצְרַיִם: שמות יא-יב:יג

IV. Toras Moshe

A.

תנו רבנן כי דבר ד' בזה ומצותו הפר הכרת תכרת (במדבר טו:לא) – זה האומר אין תורה מן השמים. דבר אחר: כי דבר ד' בזה – זה אפיקורוס. . . . אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים – אין לו חלק לעולם הבא. תניא אידך: כי דבר ד' בזה – זה האומר אין תורה מן השמים. ואפילו אמר: כל התורה כולה מן השמים, חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו – זהו כי דבר ד' בזה. סנהדרין צט.

Our Rabbis taught in a Braiisa: “Because he has despised the word of the L-rd, and has broken His commandment, that soul shall utterly be cut off (from this world and the next)” (Numbers 15:31); this refers to someone who maintains that the Torah is not from Heaven. Another rendering: “Because he has despised the word of the L-rd,” refers to an *apikoros* (someone who demeans Torah scholars). . . . even if he himself is an accomplished Torah scholar and has performed many good deeds, he has no portion in the future world. Another [Braiiisa] taught: “Because he has despised the word of the L-rd” — this refers to he who maintains that the Torah is not from Heaven. And even if he asserts that the whole Torah is from Heaven, excepting a particular verse, which [he maintains] was not uttered by G-d but by Moses himself, he is included in ‘because he has despised the word of the L-rd.’ **Sanhedrin 99a**

B.

(1) משה רבנו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה. שהמאמין על פי האותות יש בלבו דפי שאפשר שיעשה האות בלט וכשוף. אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאם. לא להביא ראיה על הנבואה. היה צריך להשקיע את המצריים קרע את היים והצלילן בתוכו. צרכנו למזון הוריד לנו את המן. צמאו בקע להן את האבן. כפרו בו עדת קרח בלעה אותן הארץ. וכן שאר כל האותות. ובמה האמינו בו. במעמד הר סיני שענינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה להן כן וכך. וכן הוא אומר (דברים ה ד) “פנים בפנים דבר ד' עמכם”. ונאמר (דברים ה ג) “לא את אבותינו כרת ד' את הברית הזאת”. ומנין שמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בו דפי שנאמר (שמות יט ט) “הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כן יאמינו לעולם”. מכלל שקדם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה: רמבם, משנה תורה הלכות יסודי התורה הלכה א

Moses our Master was not believed in by Israel because he delivered tokens (signs), for whosoever bases his belief contingent upon tokens (signs) retains suspicion in his heart, for it is possible that the token was delivered by means of enchantment and witchcraft. But all the tokens delivered by Moses in the wilderness were responsive to necessities, and not as testimony for prophecy. When it became necessary to have the Egyptians sunk, he divided the sea and drowned them therein; when our need was food, he brought down for us Manna; when they became thirsty, he split open the rock for them; when the Korah confederacy denied him, the earth swallowed them up. Likewise came to pass all the other tokens (signs). Wherein, then, did they believe in him? In being present at Mount Sinai; for our own eyes saw and not through a stranger's, and our own ears heard and not that of another; the flame, the thunder and lightning, and he drew near the thick cloud and the Voice speaking unto him, we listening, saying: "Moses, Moses, go and tell them thus and such," for so he also said: "The L-rd spoke with you face to face in the mount out of the midst of fire" (Deut. 5.4); and it is moreover said: "The L-rd made

not this covenant with our fathers, but with us, even us" (Ibid. –31). Whencefrom do we know that the standing at Mount Sinai alone is the evidence which makes his prophecy true without a shadow of suspicion? Because it is said: "Lo, I come unto thee in a thick cloud, that the people may hear when I speak unto thee, and may also believe thee forever" (Ex. 19.9). Evidently, hitherto they did not believe in him with an everlasting belief, but with a belief wherein there is after-thought and reflection. **Rambam Hilchos Yesodei HaTorah Chapter 8 Halacha 1**

(2) נִמְצְאוּ אֵלָיו שְׂשׂוּלַח לְהִזְכִּירָם הֵם הָעֵדִים עַל נְבוּאָתוֹ שֶׁהִיא אֲמֶת וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְהִזְכִּיר אֹתָהּ. שֶׁהֵם וְהוּא עֵדִים בְּדָבָר כְּשֵׁנֵי עֵדִים שָׂרְאוּ דְבַר אֶחָד בִּיחָד שְׁכָל אֶחָד מֵהֶן עַד לְחִבְרוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר אֲמֶת וְאִין אֶחָד מֵהֶן צָרִיךְ לְהִבְיֵא רְאִיָּה לְחִבְרוֹ. כִּךְ מִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עֵדִים לוֹ אַחֵר מֵעַמֵּד הַר סִינִי וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלַת נְבוּאָתוֹ בְּעֵת שֶׁנִּתְּנָן לוֹ הָאוֹתוֹת לַעֲשׂוֹתָן בְּמִצְרִים וְאָמַר לוֹ (שְׁמוֹת ג יח) "וְשָׁמְעוּ לְקִלְךָ". יָדַע מִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ שֶׁהַמֵּאֲמִין עַל פִּי הָאוֹתוֹת יֵשׁ בְּלִבָּבוֹ דְּפִי וּמְהִרָהּ וּמְחִשָּׁב וְהָיָה נִשְׁמָט מִלִּילָךְ וְאָמַר (שְׁמוֹת ד א) "וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ לִי". עַד שֶׁהוֹדִיעֵנו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאֵלּוֹ הָאוֹתוֹת אֵינָן אֶלָּא עַד שֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וְאַחֵר שֶׁיֵּצְאוּ וְיַעֲמְדוּ עַל הַהָר הַזֶּה יִסְתַּלַּק הִרְהוּר שֶׁמְהַרְהֵרִין אַחֲרָיךְ שְׂאֵנִי נוֹתֵן לְךָ כִּאֵן אוֹת שֶׁיִּדְעוּ שְׂאֵנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּאֲמַת מַתְחַלָּה וְלֹא יִשְׂאָר בְּלִבָּם הִרְהוּר. וְהוּא שֶׁהַכְּתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת ג יב) "וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנִכִּי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעַם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה". נִמְצְאוּ אוֹמֵר שְׁכָל נְבִיא שֶׁיַּעֲמֵד אַחֵר מִשֶּׁה רַבְּנֵנוּ אֵינָן אֲנוּ מֵאֲמִינִים בּוֹ מִפְּנֵי הָאוֹת לְבַדּוֹ כְּדִי שֶׁנִּשְׁמָעוּ אֵם יַעֲשֶׂה אוֹת נִשְׁמָע לוֹ לְכָל מָה שֶׁיֵּאֱמַר. אֶלָּא מִפְּנֵי הַמִּצְוָה שֶׁצִּוְּהָ מִשֶּׁה בְּתוֹרָה וְאָמַר אֵם נִתֵּן אוֹת (דְּבָרִים יח טו) "אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן". כִּמוֹ שֶׁצִּוְּנוּ לְחַתֵּךְ הַדְּבָר עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְאֵף עַל פִּי שְׂאֵין אֲנוּ יוֹדְעִין אֵם הָעֵידוּ אֲמֶת אֵם שָׁקֵר. כִּךְ מִצְוָה לִשְׁמָע מִזֶּה הַנְּבִיא אֵף עַל פִּי שְׂאֵין אֲנוּ יוֹדְעִים אֵם הָאוֹת אֲמֶת אוֹ בְּכִשׁוּף וְלֹט: שֵׁם הַלְכָה ב

Consequently they to whom he was sent are the witnesses by whom the truth of his prophecy is established, wherefor he needed no other token to deliver to them, as they and he witnessed it together, and as when two witnesses see one thing together each one testifies for the other that he speaks the truth, and neither needs other testimony for the other. Thus, Moses our Master, all Israel are his witnesses since their presence at Mount Sinai, and there was no need for him to deliver to them any token. This is what the Holy One, blessed is He! spoke unto him, when he commenced to prophesy, at the time He endowed him with the tokens to be delivered in Egypt, saying to him: "And they shall hearken to thy voice" (Ex. 3.18). Moses our Master knew that whosoever believes on the testimony of tokens retains in his heart suspicions and continues to think and reflect; and he endeavored not to go, saying: "But, behold, they will not believe me" (Ibid. 4.1). Then it was that the Holy One, blessed is He! made known to him that these tokens were of no need save until they go forth out of Egypt, but after they go forth, when they will stand upon this Mount the suspicious thoughts which they might be thinking after thee will disappear, for I am herewith investing thee with a token which they will know in truth that it was I Who sent thee from the very start, so that there be left no suspicion in their heart. And it is this what the Verse says: "And this shall be the token unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth the people out of Egypt, ye shall serve G-d upon this mountain" (Ibid. 3. 12). Consequently, it must be said that in every prophet who rises up after Moses our Master, we do not believe because of the token alone, so as to say: "If he deliver a token we will hearken to all of his prophesying"; but because of the commandment which Moses commanded in the Torah and said, if he do give a token, "Unto him ye shall hearken" (Deut. 18.15). Even as he commanded us to render decision in a matter on the testimony of two witnesses, although we do not know whether they have testified truth or falsehood, so it is mandatory to hearken to such prophet, notwithstanding our lack of knowledge whether the token is true or whether it was delivered by witchcraft and enchantment. **Ibid. Halacha 2**